

**ECON1210 – Høsten 2013**  
**Tone Ognedal, rom 1108**  
**[tone.ognedal@econ.uio.no](mailto:tone.ognedal@econ.uio.no)**

**Følg med på kursets hjemmeside:**  
**<http://www.uio.no/studier/emner/sv/oekonomi/ECON1210/h13/>**

- **Leseveiledninger**
- **Oppgaver**
- **Beskjeder**

**Følg seminar og løs oppgaver til hver gang**  
**Møt opp på «Oppgaveverksteder»**  
**Finn noen å løse oppgaver sammen med**

**Lærebok:**  
**Microeconomics, Mankiw&Taylor**  
**Øvrig pensum: Se kursets hjemmeside**

**Hva som forventes til eksamen:**

**Eksamensoppgavene vil ligge tett opp til oppgaver som har vært gitt (forelesninger, seminarer, oblig. oppgave, ekstraoppgaver osv.)**

**Mange faguttrykk og fremmedord:**

**Marginalkostnad**

**Substitusjon**

**Elastisitet**

**Allokering**

**Indifferent**

**Og ord og uttrykk som brukes med annen betydning enn i dagligtale:**

**Tilpasning**

**Tilbud av arbeid**

**Spør!!**

## **Bruk av matematikk: Ikke mer enn det som ligger i opptaksgrunnlaget**

- **Enkel manipulering av en likning**

**For eksempel etterspurt mengde etter en vare (x) som funksjon av pris på varen (p):**

$$x = -ep + d$$

**Vil ha p som funksjon av x:**

$$p = -\frac{1}{e}x + \frac{d}{e}$$

- **Løse to likninger med to ukjente**
- **Lese figurer: Forstå forskjell på bevegelse langs en kurve og skift i kurven**

## **Markedet:**

- **Hvordan bestemmes pris og omsatt kvantum?**
- **Hva skjer med pris og omsatt kvantum når andre faktorer enn pris endres: inntekt, skatter produksjonskostnader osv.**

## **Markeder med «Fullkommen konkurranse»: Ingen har markedsrett**

### **Eksempler på problemstillinger:**

- **Er miljøavgifter fornuftig?**
- **Hvor mye ville fruktprisene gå ned dersom momsen på frukt ble fjernet?**
- **Hvem tjener på en skattelette?**
- **Hvem tjener mest på svart arbeid; selgerne eller kjøperne?**

## **Beskrive og vurdere (deskriptiv og normativ analyse)**

**Markedet består av mange enkeltaktører, selgere og kjøpere**

**Analysere enkeltaktørenes valg, dvs. hvor mye den enkelte aktør vil tilby/etterspørre**

- **Jobber vi mer hvis skattesatsene senkes?**   
**Hvor mye påvirkes etterspørselen etter**
- **alkohol av prisen?**
- **Hvordan reagerer bedriftene på**
- **lønnsøkninger?**

**Antar at aktørene *optimerer*, dvs. velger det beste blant mulige alternativer ("Tilpasning")**

- **Produsentene velger å produsere det kvantum som gir størst mulig overskudd**
- **Konsumentene velger de varer og tjenester som gir størst mulig tilfredsstillelse, gitt inntekt og priser**

**Antar rasjonelle aktører som velger det beste for seg selv.**

**Hva med irrasjonalitet og andre hensyn enn eget beste? Ønske om respekt, status, god samvittighet, altruisme, ønske om rettferdighet**

**Noen slike faktorer, som ønske om rettferdighet, kan analyseres i standardmodellen**

**Verre med inkonsistente valg som kortsiktighet, avhengighet og impulsivitet**

**«Adferdsøkonomi» forsøker å utvikle mer realistiske modeller for hvordan vi foretar våre valg. Tas ikke opp i dette kurset.**

# **Knapphet**

**Samfunnsøkonomi handler om avveining mellom knappe goder**

- 1. Produsere hver vare og tjeneste med minst mulig bruk av ressurser**
- 2. Produsere riktig kombinasjon av varer og tjenester**
- 3. Fordele varer og tjenester slik at vi oppnår mest mulig velferd.**

**Varebytte/handel kan redusere knapphet:**

**Større velferd for samme mengde ressurser**

**Dette er temaet for neste forelesning!**

## **Kostnadsbegreper**

**Alternativkostnad /Alternativ-verdi**

**= hva som må oppgis av andre goder**

**= verdien i beste alternative anvendelse**

**Hva er kostnaden (for student) ved å studere?**

- Bøker, studieavgifter og lignende**
- Tapte inntekter = alternativverdien av tid brukt på studier**

**Sammenheng mellom knapphet og alternativkostnad**

**Alternativkostnad når en må holde et budsjett**

**Eks. Et lite sykehjem har budsjett på 1,2 mill til arbeidskraft. Hver sykepleier koster 400 000 og hver hjelpepleier 300 000.**

***Alternativkostnaden* for en hjelpepleier er  $\frac{3}{4}$  sykepleierårsverk.**

***Alternativkostnaden* for en sykepleier er  $\frac{4}{3}$  hjelpepleierårsverk**



## **Gjennomsnittskostnad versus marginalkostnad**

**Gjennomsnittskostnad (Average Costs, AC)**

**= Kostnader per enhet**

**Marginalkostnader (Marginal costs, MC)**

**= Kostnaden ved å produsere en enhet mer**

**Eks. Hva er samfunnsøkonomisk kostnad ved et sykehusdøgn? (evt. studieplass). Relevant svar avhenger av hva det skal brukes til**

**Hva koster det å drive sykehus med fullt belegg?**

**Gjennomsnittskostnad**

**Hva koster det å ta inn en pasient til når det ikke er fullt belegg? Marginalkostnader**

## **Noen tips til samfunnsøkonomisk lesestoff:**

«I media» på instituttets hjemmeside:

<http://www.sv.uio.no/econ/>

Denne uken:

Velferdens paradoks (Moene)

Når jobben forsvinner (Holden)

Pappaperm-jenter er mer likestilte (Kotsadam)

Valgkampens ikke-tema (Rege)

Populærbøker:

Tim Hartford, «The undercover economist»

Steven Levitt, «Freakonomics»

Acemoglu&Robinson, «Why nations fail»

Paul Krugman, lang liste populærbøker, spalte i New York Times, blog etc

Litt mer avansert: Andrei Shleifer – se på hjemmesiden <http://scholar.harvard.edu/shleifer> under «Publications» og les noen intro-kapitler  
Ingen krevende analyse: “Does competition destroy ethical behavior?”